

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลอาญา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

โจทก์เป็นบริษัทจำกัด ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ และพวกรวม ๗ คน ต่อศาลอาญาว่าการกระทำของจำเลยทั้งเจ็ดเป็นความผิดฐานร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๘ ในชั้นตรวจคำฟ้องของโจทก์ ศาลอาญาเห็นว่า ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามฟ้องของโจทก์มีเพียงว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ มีอำนาจในการทำสัญญาขายตัวที่ดินหรือไม่ และโจทก์มอบอำนาจให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ทำสัญญาขายที่ดินหรือไม่ เท่านั้น ไม่มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่าตราประทับกิจการร่วมค้าเป็นตราประทับปลอมหรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องให้จำเลยที่ ๕ ส่งต้นฉบับเอกสารเพื่อตรวจพิสูจน์ตราประทับสำคัญของกิจการร่วมค้าดังกล่าวตามที่โจทก์ขอให้ศาลมีหมายเรียก ให้ยกคำร้องของโจทก์ในส่วนนี้ โจทก์เห็นว่าคำสั่งของศาลอาญาที่ให้ตัดพยานโจทก์ด้วยเหตุผลที่ว่าพยานหลักฐานดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี เป็นกรณีที่ศาลใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้”

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอาญา โจทก์ยื่นคำโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ที่กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

โดยให้เหตุผลว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นการเปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความคลุมเครือว่ากรณีใดศาลจะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เป็นการผลักระงับการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานทั้งหมดให้เป็นหน้าที่ของโจทก์ อันเป็นการจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ และบทบัญญัติมาตรา ๑๕ มีเนื้อหาของกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจนแน่นอน ไม่เป็นไปตามหลักการคุ้มครองนิติฐานะของบุคคลซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักนิติรัฐ ทำให้การบังคับใช้มาตราดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยในทางวิธีพิจารณาคดี ซึ่งตามหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมโจทก์และจำเลยจะต้องได้รับประกันความเป็นธรรมจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาถึงข้อขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้สิทธิหน้าที่ของประชาชนที่สมควรได้รับการพิจารณาอย่างคดีอาญาเทียบเท่ากับคดีแพ่ง ขัดต่อหลักความเสมอภาคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำโต้แย้ง และเอกสารประกอบคำร้อง รวมทั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามคำร้องแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงเห็นควรยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นตามข้อโต้แย้งที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือไม่

ความเห็น

การจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ มีที่มาจากกรรณการร่างกฎหมายโดยนำหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญาที่กระจายอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในขณะนั้นมารวบรวมไว้เป็นประมวลกฎหมายสำหรับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และในเวลาเดียวกันนั้นมีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อใช้บังคับไปพร้อมกันด้วย แม้การตรากฎหมายวิธีพิจารณาความทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ที่ต้องการแยกกระบวนการดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งออกจากกันเนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาแตกต่างจากหลักการดำเนินคดีแพ่ง แต่การดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งมีหลักเกณฑ์ทั่วไป

See

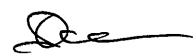
(General principle of procedure) บางเรื่องที่ใช้เป็นวิธีพิจารณาความร่วมกัน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้โดยละเอียดแล้ว เช่น เขตอำนาจศาล การคัดค้านผู้พิพากษา และอำนาจและหน้าที่โดยทั่วไปของศาล เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินคดีอาญาจะต้องใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปบางเรื่องเช่นเดียวกับการดำเนินคดีแพ่ง ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงได้บัญญัติเป็นหลักการทั่วไปว่า วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดบทบัญญัตินั้นไว้ซ้ำอีก โดยกฎหมายดังกล่าววางหลักการจำกัดไว้ว่าการจะนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการดำเนินคดีอาญานั้นจะต้องนำมาใช้เพียงเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ หรือโดยไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ที่ใช้สำหรับวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ เช่น เรื่องพยานหลักฐาน^๑ ดังนั้น หลังจากมีการร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้ร่างกฎหมายได้วางแนวทางในการนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งออกได้ ๒ กรณี^๒ คือ กรณีแรกเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีอาญา แบ่งออกเป็นกรณีนำมาใช้ทั่วไป ได้แก่ บทบัญญัติมาตรา ๑๕ และการนำมาใช้ในกรณีพิเศษ ได้แก่ การตั้งรังเกียจผู้พิพากษาในคดีอาญาตามมาตรา ๒๗ การเลื่อนการพิจารณาคดีตามมาตรา ๑๗๙ การรักษาความเรียบร้อยในศาลตามมาตรา ๑๘๐ และการสืบพยานตามมาตรา ๒๒๖ ส่วนกรณีที่สองเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ได้แก่ การยื่นฟ้องและการพิจารณาคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามมาตรา ๔๐ ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าธรรมเนียมในกรณีให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินตามมาตรา ๒๔๙ และค่าฤชาธรรมเนียมตามมาตรา ๒๕๘

ตำรากฎหมายกล่าวถึงการบัญญัติกฎหมายที่ไม่มีการแยกวิธีพิจารณาความแพ่งออกจากวิธีพิจารณาความอาญาว่าเป็นเรื่องปกติที่มีมาแต่ระบบกฎหมายในยุคโบราณเนื่องจากการปะปนกันของการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา การพัฒนาของกระบวนการยุติธรรมในยุคปัจจุบันทำให้มีการแยกวิธีพิจารณาความแพ่งกับวิธีพิจารณาความอาญาออกจากกันอย่างชัดเจนขึ้น^๓ และแม้ระบบการดำเนินคดีแพ่งจะได้กำหนดวิธี

^๑ หนังสือเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๒/๘ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

^๒ R. Guyon, "Note on the bringing into Harmony of the civil and criminal procedure Codes" *Revision Criminal Procedure Code Examination*, Ac.30, 1936 – 1938 อ้างใน ประทุมพร กลัดอำ. การนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓. หน้า ๖๕.

^๓ Roger Merle et André Vitu, *Traité de droit criminel : Procédure pénale*, 4ème éd., Éditions Cujas, 1989, p.13.

พิจารณาความแพ่งไว้อย่างละเอียดมากกว่าวิธีพิจารณาความอาญา จนถึงกับมีความเห็นของนักกฎหมายว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นกฎหมายหลัก^๔ แต่ในระบบกฎหมายไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ กำหนดเป็นหลักการทั่วไปให้นำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในคดีอาญาได้ในขอบเขตจำกัด เฉพาะกรณีที่วิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ จึงให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาได้

ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้อย่างกว้างขวาง ผลักภาระการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานให้เป็นหน้าที่ของโจทก์ส่งผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความในการพิจารณาคดี ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางอาญาที่ต้องมีความชัดเจนแน่นอน และทำให้คู่ความในคดีอาญาได้รับการพิจารณาอย่างคู่ความในคดีแพ่งทั้งที่สิทธิในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเป็นการต่อสู้นบนพื้นฐานของเอกชนที่เท่าเทียมกันซึ่งแตกต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่มีรัฐเป็นหลัก นั้น

เห็นว่า ตามหลักทางวิชาการ การดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญามีหลักการพิสูจน์พยานหลักฐานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หลักการพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีแพ่งเป็นไปตามหลักความตกลง^๕ คู่ความในคดีแพ่งเป็นผู้กำหนดข้อเท็จจริงและพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยพยานหลักฐาน คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาลซึ่งต้องวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด โดยปกติศาลไม่มีบทบาทริเริ่มในการสืบพยานใด ๆ ได้แต่ทำหน้าที่ชี้แจงนำพยานหลักฐานที่คู่ความแต่ละฝ่ายนำเสนอมาว่าฝ่ายใดมีน้ำหนักให้น่าเชื่อมากกว่ากันเท่านั้น ส่วนหลักการพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีอาญาเป็นไปตามหลักการตรวจสอบ^๖ เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาส่วนใหญ่ต้องอาศัยกลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการทำหน้าที่ในการสอบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่ และถ้าพบว่ามีการกระทำความผิดก็ต้องหาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องเพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษ การดำเนินคดีอาญาในระบบการดำเนินคดีโดยรัฐ (Public Prosecution) จึงถือเป็นหลักว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานและศาลที่มุ่งแสวงหาความจริงตามที่มีการกล่าวหา โดยหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นเพียงการวางหลักการทั่วไป

^๔ คณิง ฤไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม ๑ พิมพ์ครั้งที่ ๙ (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑) หน้า ๘๐.

^๕ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม ๑ พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๖๔), หน้า ๗๔.

^๖ เฟิงอั้ง

ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้นำวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะมาใช้บังคับในคดีอาญาเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น มิได้เป็นการกำหนดให้นำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้อย่างไรชอบเขตอันจะเป็นการขัดต่อหลักการที่บทบัญญัติดังกล่าววางเป็นหลักการสำคัญไว้เอง

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จะมีลักษณะเป็นการเปิดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายได้ก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจนั้นย่อมเป็นไปตามที่บทบัญญัติดังกล่าวได้วางกรอบไว้แล้ว ไม่อาจเป็นไปตามอำเภอใจโดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานของการดำเนินคดีอาญาที่ต้องตรวจสอบการกระทำความผิดและตัวบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น โดยต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นด้วย การนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับคดีอาญาในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ “เท่าที่พอจะใช้บังคับได้” เป็นการวางกรอบวิธีพิจารณาของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อความแห่งบทบัญญัติที่ว่า “ให้นำมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” เป็นข้อความที่ไม่ใช้ในการร่างกฎหมายในปัจจุบัน แต่ใช้คำว่า “ให้ใช้บังคับโดยอนุโลม” แทน ต่างเป็นข้อความที่มีความหมายและแนวทางการใช้เหมือนกัน กล่าวคือ “ให้นำมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความหมายในทางจำกัด คือเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญา และ “ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม” หมายถึงการบังคับใช้นั้นต้องบังคับใช้โดยคำนึงถึงความแตกต่างและใช้ตามที่เหมาะสมแก่กรณี ดังนั้น การบัญญัติให้นำบทบัญญัติของกฎหมายอื่นมาใช้บังคับโดยอนุโลมเป็นวิธีการร่างกฎหมายที่จำเป็นและมีประโยชน์ โดยนำบทบัญญัติเดิมซึ่งใช้บังคับแล้วและไม่เกิดปัญหามาใช้บังคับแทนการคิดบทบัญญัติขึ้นใหม่ หลักการนี้ย่อมนำมาใช้สำหรับการให้นำบทกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษมาใช้บังคับแก่การกระทำในอีกกฎหมายหนึ่งด้วย แต่ต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและต้องตีความโดยเคร่งครัด” และหลักในการนำบทบัญญัติกฎหมายมาอนุโลมใช้นั้น ต้องพิจารณานำมาอนุโลมใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง” จึงเป็นกลไกในการใช้กฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติหรือ

^๓ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่) เรื่องเสรีจที่ ๒๓๑/๒๕๔๕ เรื่อง ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ฝ่าฝืนคำสั่งอัยการพิเศษของธนาคารแห่งประเทศไทย

^๔ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสรีจที่ ๔๔๙/๒๕๕๕ เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในกรณีอนุโลมให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับพนักงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ หากได้มีผลเป็นการหักล้างหลักการสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใดไม่ หากแต่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมในคดีมากกว่าการให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจโดยไม่มีขอบเขต^๔ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงมิใช่บทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจนำวิธีพิจารณาความแพ่งไปบังคับใช้ในคดีอาญาอย่างกว้างขวาง หรือมีความไม่แน่นอนในการใช้วิธีพิจารณาความในคดีอาญา หรือก่อให้เกิดปัญหาการใช้วิธีพิจารณาความแพ่งที่ให้ความคุ้มครองผู้โดยเท่าเทียมกัน โดยศาลไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการสืบพยานหลักฐานของคู่ความ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่แตกต่างกับหลักการดำเนินคดีอาญาที่มุ่งให้ได้ความจริงในคดี แต่อย่างใด

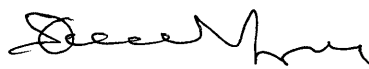
กล่าวโดยเฉพาะข้อโต้แย้งตามคำร้องในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ได้กำหนดหลักการพื้นฐานในการอ้างและการรับฟังพยานหลักฐานของศาลในคดีอาญาไว้แล้ว กล่าวคือ ให้ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามหลักคุณค่าของพยานหลักฐาน (Moral Evidence) อันเป็นการเปิดให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณารับฟังพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นว่าน่าจะมีน้ำหนักความจริงในคดีนั้นได้ หรือใช้เหตุผลเชิงประจักษ์ ซึ่งตรงกันข้ามกับการให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้แต่สิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น (Legal Evidence) ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานใดโดยอิสระไม่ได้ เว้นแต่เป็นพยานหลักฐานเฉพาะสิ่งที่กฎหมายกำหนด เช่น หลักให้รับฟังเฉพาะพยานเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ (Rule Of Parole Evidence) หรือหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า (Hearsay Rule) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๕ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แนวการรับฟังพยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ความจริงได้ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ บัญญัติเป็นหลักไว้ เป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ศาลซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมายจะต้องใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงเหตุผลเชิงประจักษ์หรือความน่าเชื่ออย่างมีเหตุผลและความจำเป็นในการพิสูจน์ของสิ่งที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดี แต่มิได้บัญญัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ในขณะที่หลักการอ้างและการรับฟังพยานหลักฐานเช่นนี้มีการบัญญัติอย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ บัญญัติไว้ ด้วยเหตุนี้ การที่ศาลอาญานำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) มาใช้ในคดีอาญา โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงเป็นการใช้วิธีพิจารณาความแพ่งที่สอดคล้องกับหลักการอ้างและการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการใช้วิธีพิจารณาความแพ่งที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐาน หากเป็นพยานหลักฐานที่

^๔ อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๑

ไม่เกี่ยวข้องหรือนอกประเด็นแห่งคดี แม้คู่ความจะอ้างพยานหลักฐานนั้นต่อศาล ศาลก็มีอำนาจสั่งไม่อนุญาตให้นำสืบ หรือหากคู่ความนำสืบพยานหลักฐานเช่นนั้นแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ และหากคู่ความเห็นว่าการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายอันอาจทำให้พยานหลักฐานสำคัญมิได้ถูกนำมาพิจารณาคดี คู่ความฝ่ายนั้นสามารถอุทธรณ์คำสั่งได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ การนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในคดีอาญาตามความที่บัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มิได้ขัดต่อหลักการสำคัญของการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากมิได้เป็นการตัดอำนาจศาลในการตรวจสอบความจริงในคดี ศาลยังคงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงและสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในคดีอาญาตามที่เห็นสมควรได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๘ และมาตรา ๒๒๙ ดังนั้น ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า การที่ศาลอาญาใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ สั่งตัดพยานหลักฐานของโจทก์ ทั้งที่การอ้างพยานหลักฐานของโจทก์เป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดีที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้ออ้างข้อเถียงตามคำฟ้องของโจทก์ เป็นการผลักรากการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานให้เป็นหน้าที่ของโจทก์ เป็นการจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ จึงฟังไม่ขึ้น และเมื่อได้พิจารณาแล้วว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มิได้เป็นบทบัญญัติที่กระทบต่อหลักการพื้นฐานของวิธีพิจารณาคดีอาญา จึงไม่ก่อผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความในคดีอาญา ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม และไม่กระทบต่อหลักความเสมอภาคของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ